

**Konstitucionālo tiesu prakse. Ceļā no suverenitātes uz integrāciju
 - Tiesu prakses pārskats-**

I. Eiropas Kopienu Tiesas (EKT) nozīmīgākie nolēmumi²

Eiropas Kopienu tiesību pamati un šo tiesību īstenošana			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Van Gend & Loos ³ (lieta 26/62)	1963	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību sistēmas patstāvība Eiropas Kopienu primāro tiesību tiešā iedarbība 	Sammlung (= Slg.) 1963, I ⁴ ; HV ⁵ , 1
Costa/ENEL (lieta 6/64)	1964	<ul style="list-style-type: none"> citastarp: Eiropas Kopienu tiesību pārākums - arī pār <i>vēlākām</i> nacionālajām tiesībām 	Slg. 1964, 1251 HV, 33
Intern. Handels- gesellschaft (lieta 11/70)	1970	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību pārākums arī pār nacionālajām konstitucionālajām tiesībām - arī pār nacionālajām pamattiesībām - tomēr: pamattiesību aizsardzība Eiropas Kopienu tiesībās 	Slg. 1970, 1125 HV, 35
Ratti (lieta 148/78)	1979	<ul style="list-style-type: none"> direktīvu tiešā iedarbība privātpersonas labā pēc direktīvu ieviešanas termiņa notecēšanas⁶ 	Slg. 1979, 1629 HV, 9
Simmenthal II (lieta 106/77)	1978	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību pārākuma iedarbība - piemērošanas pārākums: kolidējošā nacionālā tiesību norma netiek piemērota arī vēl pirms tās atcelšanas; - problemātiski: arī spēkā esamības pārākums? „Jaunu valsts likumdošanas aktu stāšanās spēkā tiktāl tiek ierobežota.. „? 	Slg. 1978, 629 HV, 36
Foto-Frost (lieta 314/85)	1987	<ul style="list-style-type: none"> nacionālās tiesas nedrīkst pašas konstatēt Eiropas Kopienu orgānu izdotu tiesību aktu spēkā neesamību 	Slg. 1987, 4199 HV, 261
Eiropas Ekono- miskā telpa I (atzinums 1/91)	1991	<ul style="list-style-type: none"> citastarp: Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgums (EEKL) kā tiesību kopienas konstitucionāls akts⁷ - nevis „konstitucionāla akta“, bet gan „tiesību kopienas“ pamatojums 	Slg. 1991, I-6079 HV, 32, 432
Francovich (lieta C-6/90 u. 9/90)	1991	<ul style="list-style-type: none"> dalībvalstu atbildība par direktīvu neieviešanu saskaņā ar Kopienu tiesībām (pamatlēmums) 	Slg. 1991, I-5357 HV, 188
Köbler (lieta C-224/01)	2003	<ul style="list-style-type: none"> valsts atbildība saskaņā ar Kopienu tiesībām arī par Kopienas tiesībām prettiesiskiem augstākas instances lēmumiem 	Slg. 2003, I-10239, HV, 195
Kompetenču sadalījums			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
FÉDÉCHAR (lieta 8/55)	1956	<ul style="list-style-type: none"> „netieši noteikto pilnvaru“ (<i>implied powers</i>) princips⁸ 	Slg. 1956, 295 HV, 133

¹ tulkojumu no vācu valodas veica *Līga Ziediņa, Laila Niedre, Ieva Vanaga, Jūlija Kolomijceva un Samirs Askerovs*

² vairākumā gadījumos lēmumi pieņemti prejudiciāla nolēmuma sniegšanas procesā saskaņā ar EKL 234.pantu (agrāk – EEKL 117.pantu)

³ norāde: personu vārdi šajā tulkojumā netiek latviskoti

⁴ EKT spriedumu kopojums (vācu valodā)

⁵ EKT nolēmumu apkopojums *Hummer/Vedder*, *Europarecht in Fällen*, 4. izdevums 2005

⁶ skat. arī EKT lietu 79/83, Harz: pienākums iztulkot nacionālo likumdošanu pēc iespējas tuvāk direktīvas vārdiskajam saturam un mērķim

⁷ skat. jau iepriekš minēto EKT lietu: 294/83, Les Verts

⁸ skat. arī EKT lietu 22/70, AETR: no Kopienas tiesībām (arī sekundārajām tiesībām) izrietošā kompetence Kopienai slēgt straptautiskus līgumus

Allgemeines Präferenssystem I (lieta 45/86)	1987	<ul style="list-style-type: none"> tiesiskā pamata izvēlei jābūt pamatotai ar objektīviem, tiesas ceļā pārbaudāmiem iemesliem atsaukšanās uz EEKL 235.pantu (tagad – EKL 308.pantu) iespējama tikai subsidiāri 	Slg. 1987, 1493 HV, 150
Tabakas reklāma (lieta C-376/98)	2000	<ul style="list-style-type: none"> Kopienām nav kompetences aizliegt tabakas reklāmu vispār - kompetences robežas tiesību harmonizēšanai Kopienas iekšējā tirgū saskaņā ar EKL 100.a pantu (tagad – EKL 95. pants) (viena no pirmajām lietām par <i>stingro</i> kompetences kontroli) 	Slg. 2000, I-8419 HV, 143
Pamattiesības			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Stauder (lieta 29/69)	1969	<ul style="list-style-type: none"> pamattiesības kā vispārīgie tiesību principi Kopienas tiesībās 	Slg. 1969, 419 HV, 301
Nold (lieta 4/73)	1974	<ul style="list-style-type: none"> kopīga dalībvalstu konstitūciju „tālāk nodošana“ kā izejas punkts EKT praksei pamattiesību jautājumos pamattiesības var tikt ierobežotas par labu publiskajām interesēm (it sevišķi Kopienas mērķu īstenošanas labā) 	Slg. 1974, 491 HV, 303
Hauer (lieta 44/79)	1979	<ul style="list-style-type: none"> kopīga dalībvalstu konstitūciju „tālāk nodošana“ un ECK (Eiropas Cilvēktiesību konvencija) kā izejas punkts pašu tiesu praksei pamattiesību jautājumos ierobežojumi un ierobežojumu-ierobežojumi (<i>Schranken-Schranken</i>) (ierobežojumu argumentācija, salīdzinot tiesības, samērīgums, pamattiesību būtiskā satura absolūta aizsardzība) 	Slg. 1979, 3727 HV, 304
Banānu tirgus kārtība (lieta C-280/93)	1994	<ul style="list-style-type: none"> plaša nodarbošanās brīvības ierobežošana - vairākkārtēji kritizētais piemērs „plašai“ ierobežojumu-ierobežojumu pārbaudei un ar to saistītā <i>maz efektīvā pamattiesību iedarbību</i> EKT jurisdikcijā - vienpusēja Kopienas likumdevēja „rīcības brīvības“ pastiprināšana pamattiesību aizskārums gadījumā - prettiesisks pamattiesību aizskārums tikai tad, ja līdzeklis ir „acīmredzami nepiemērots“ 	Slg. 1994, I-4973 HV, 85
Tanja Kreil (lieta C-285/98)	2000	<ul style="list-style-type: none"> brīva pieeja dienestam armijā un tiesības izmantot ieroci arī sievietei - arī nacionālajās konstitucionālajās tiesībās (→ sekoja grozījumi Vācijas Pamatlikuma (<i>Grundgesetz</i>) (turpmāk – Pamatlikums) 12.a panta ceturtajā daļā) - šādas brīvas pieejas ierobežojumi nesavienojami ar vienlīdzīgās attieksmes direktīvu (76/207/EEKL) 	Slg. 2001, I-7079 HV, 330
Biopata-direktīva (lieta C-377/98)	2001	<ul style="list-style-type: none"> cilvēka cieņa kā Kopienas tiesību vispārīgs princips 	Slg. 2001, I-7079
Carpenter (lieta C-60/00)	2002	<ul style="list-style-type: none"> ņemot vērā pamattiesības uz ģimenes dzīvi, valsts, kurā persona no citas dalībvalsts sniedz pakalpojumu, nedrīkst liegt uzturēšanos šīs personas laulātajam savā teritorijā - problemātiski: tādējādi dalībvalstis ir saistītas ar ES tiesībām arī ārpus Kopienas tiesību ieviešanas un izpildes teritorijas 	Slg. 2002, I-6279

II. Nozīmīga dalībvalstu konstitucionālo tiesu prakse

Iepriekšēja piezīme

Dalībvalstu konstitucionālo tiesu kompetencē neietilpst lemt par tiem *Eiropas tiesību* jautājumiem, kuri saskaņā ar EKL 220. pantu ietilpst EKT kompetencē. Dalībvalstu tiesu praksei jāaprobežojas ar *valsts tiesību* jautājumiem, kas saistīti ar dalībvalstu piedalīšanos integrācijas procesā. Tā, piemēram, ja nacionālā konstitucionālā tiesa konstatētu, ka Eiropas Savienība ir pārkāpusi savu pilnvaru apjomu, tas būtu tikai autoritatīvs viedoklis par Eiropas tiesību jautājumu un nekas vairāk.

Itālijas Konstitucionālā tiesa (<i>Corte costituzionale</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Frontini Franco (Sent. 183/73)	1973	<ul style="list-style-type: none"> nepieļaujamība pārbaudīt Eiropas Kopienu sekundāros tiesību aktus nacionālajās tiesās bet pamattiesību kodola sargāšana, pārbaudot dibināšanas līgumu atbilstību konstitūcijas pamatprincipiem arī turpmāk - taču šāda veida konflikts ir gandrīz neiespējams 	Europarecht 1974, 255 ⁹
Granital (Sent. 170/84)	1984	<ul style="list-style-type: none"> plaša Kopienas tiesību pārkāpuma atzīšana, taču ar nosacījumu, ka netiek apdraudēts pamattiesību kodols 	CMLRev 1984, 760 ¹⁰
Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa (<i>Bundesverfassungsgericht</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
EEK regulas	1967	<ul style="list-style-type: none"> konstitucionālā sūdzība par EEK regulām nav pieļaujama (jo tās nav izdevis Vācijas „publiskās varas orgāns“) 	BVerfGE 22, 293 HV ¹¹ , 44
Piena pulveris	1971	<ul style="list-style-type: none"> Kopienas tiesības kā patstāvīga tiesību sistēma Pamatlikuma 24. panta pirmajā daļā (tagad – 23. panta pirmā daļa) Vācijas tiesām uzliktais pienākums, piemērot Kopienas tiesības Kopienas tiesību pārkāpums – nacionālās tiesas spriedums par kolidējošu nacionālo tiesību normu nepiemērošanu 	BVerfGE 31, 145 HV, 42
Kamēr I („Solange I“)	1974	<ul style="list-style-type: none"> kamēr Kopienas tiesības nesatur Parlamenta pieņemtu pamattiesību katalogu, kas būtu līdzvērtīgs Pamatlikuma pamattiesību katalogam, Federālā Konstitucionālā tiesa sargā Pamatlikumā ietvertās pamattiesības, lemjot konkrētās normas kontroles procesā par Kopienas tiesību piemērošanu - dibināšanas līgums uzliek par pienākumu konflikta gadījumā Kopienai meklēt risinājumu, kurš saskanētu ar Pamatlikumā noteikto pienākumu Pamatlikuma 24. panta pirmā daļa (tagad – 23. panta pirmā daļa) pilnvaro nevis nodot valsts varu kādai citai starpvalstu institūcijai, bet gan tikai atver tiesību sistēmu supranacionālo tiesību tiešai iedarbībai un piemērošanai. pamattiesību 24. panta pirmā daļa nepieļauj iejaukšanos Konstitūcijas identitātē 	BVerfGE 37,271 (277 ff.) HV, 45

⁹ tulkojums vācu valodā; oriģinālā valodā skat. www.cortecostituzionale.it/deu/attivitaecorte/pronunceemassime/massime/schedaMS.asp?Comando=LET&NoMS=6955&TrmT=&TrmL=

¹⁰ oriģinālā valodā skat. www.cortecostituzionale.it/deu/attivitaecorte/pronunceemassime/massime/schedaMS.asp?Comando=LET&NoMS=9754&TrmT=&TrmL=

¹¹ EKT nolēmumu apkopojums *Hummer/Vedder*, Europarecht in Fällen, 4. izdevums 2005

Kamēr II („Solange II“)	1986	<ul style="list-style-type: none"> • kamēr Kopienas nodrošina pietiekamu pamattiesību aizsardzību, kā to sargā arī Pamatlikums, Federālā Konstitucionālā tiesa atteiksies no piekritības izvērtēt Kopienas sekundāro tiesību piemērošanas jautājumus; šādi pieteikumi konkrētās normu kontroles procesa ietvaros netiks pieņemti izskatīšanai • EKT kā likumīgais tiesnesis Pamatlikuma 101. panta pirmās daļas 2. teikuma izpratnē • EEKL regulu tiešā spēkā esamība un piemērojamības pārākums izriet no <i>tiesību piemērošanas pavēles (Rechtsanwendungsbefehl)</i>, kas ir dota likumā par EEKL atbalstīšanu <ul style="list-style-type: none"> - Pamatlikuma 24. panta pirmā daļa (tagad – 23. panta pirmā daļa) atļauj piemērošanas un spēkā esamības pārākumu nacionālajās <i>tiesību piemērošanas pavēlēs</i> 	BVerfGE 73, 339 (366 ff.) HV, 52
Kloppenburg	1987	<ul style="list-style-type: none"> • EKT prakse direktīvu tiešās piemērojamības jautājumos nevar tikt apstrīdēta; EKT tiesību tālākveidošanas leģitimitāte 	BVerfGE 75, 223 HV, 18
Tabakas marķēšanas direktīva (Palātas lēmums)	1989	<ul style="list-style-type: none"> • konstitucionālās sūdzības nav iespējamās par federālās valdības līdzdarbību Kopienas sekundāro tiesību aktu radīšanas procesā (jo tas nav publiskās varas akts pieņemts attiecībā uz pilsoni) 	EuR 1989, 270 NJW 1990, 974 HV, 61
Māstrihtas spriedums	1993	<ul style="list-style-type: none"> • Eiropas Savienība kā <i>valstu apvienība (Staatenverbund)</i>, nevis federāla valsts <ul style="list-style-type: none"> - dalībvalstis kā „līgumu kungi“; nav iespējama Savienības kompetenču-kompetence (<i>Kompetenz-Kompetenz</i>) • demokrātijas princips neattur no līdzdalības pārnacionālā kopienā, taču šādai līdzdalībai ir nepieciešama demokrātiska leģitimitāte <ul style="list-style-type: none"> - to vispirms rada dalībvalstu tautas attiecībā uz nacionālajiem parlamentiem; bet tikai papildinoši – aizvien pieaugoši – arī Eiropas Parlaments - Savienības demokrātiskie pamati ir jāsteno kopsolī ar integrācijas procesu - kompetences sakoncentrēšana Padomes kā izpildvaras orgāna „rokās“ ir neiedomājama, tomēr pilnvarām, kas paliek Vācijas Bundestāgam, ir jābūt pietiekami nozīmīgām • Pamatlikuma 38. pants izslēdz valsts varas tiesību nodošanu, kas būtu nenoteikta un suverenitātes saturu mazinoša <ul style="list-style-type: none"> - vispārīgs Savienībai nodots pilnvarojums vai kompetenču-kompetences nodošana nebūtu pieļaujama - pilsonis var vērsties ar konstitucionālo sūdzību par tiesībām uz politisko līdzdarbību un ietekmi, kas izriet no Pamatlikuma 38. panta • Federālā Konstitucionālā tiesa pārbauda Savienības tiesību aktus saistībā ar kompetences robežu ievērošanu <ul style="list-style-type: none"> - dibināšanas līgumi izšķir starp līguma iztulkošanu un tā paplašināšanu - tādējādi literatūrā ir mēģinājumi konstruēt tādu tiesību figūru kā „kompetenču pārkāpjošais tiesību akts“ („<i>ausbrechender Rechtsakt</i>“) • Federālās Konstitucionālās tiesas un EKT sadarbības attiecības pamattiesību aizsardzībā¹² <ul style="list-style-type: none"> - Federālā Konstitucionālā tiesa aizsargā pamattiesības Vācijā ne tikai gadījumos, kad tās tiek pārkāptas no valsts orgānu puses - EKT nodrošina pamattiesību aizsardzību individuālā gadījumā, Federālā Konstitucionālā tiesa aprobežojas ar neatņemamo pamattiesību standartu vispārēju nodrošināšanu - tādēļ daudz literatūras par (šķietamajām) iespējām veidot šīs sadarbības attiecības 	BVerfGE 89, 155 NJW 1993, 3047 HV, 64
Televīzijas direktīva	1995	<ul style="list-style-type: none"> • federālai valdībai Kopienas orgānos ir jāsaņem valsts kompetences, kuras Vācijā ir nodotas federālajiem subjektiem, proti, zemēm, no Kopienas iejaukšanās¹³ 	BVerfGE 92, 203 HV, 94
Vietu sadale EP (Palātas lēmums)	1995	<ul style="list-style-type: none"> • nevienlīdzīga vietu sadale starp dalībvalstīm Eiropas Parlamentā nav pretrunā vēlēšanu tiesību vienlīdzībai <ul style="list-style-type: none"> - jo tā atbilst ES kā valstu apvienības raksturam 	NJW 1995, 2216 HV, 83

¹² De facto atcelts ar BVerfGE 102, 147 (Banānu tirgus kārtība)

¹³ skat. regulējumu Pamatlikuma 23. panta ceturtajā līdz sestajā daļā (un (*Ausführungsgesetz*) Izpildes likuma)

Monetārā savienība	1998	<ul style="list-style-type: none"> konstitucionālā sūdzība pret eiro ieviešanu ir acīmredzami nepamatota <ul style="list-style-type: none"> piekrišanas likums Māstrihtas līgumam kā satura un ierobežojumu noteikšana pamattiesību uz īpašumu izpratnē (Pamatlikuma 14. panta pirmās daļas 2. teikums) ekonomiski novērtējumi un prognozes līdzīgi kā pārbaudot konverģences kritērijus pēc EKL 109.j panta (tagad – 121) nedrīkst tikt vērtēti pamattiesību individuālizētā mērogā 	BVerfGE 97, 350 HV, 83
Banānu tirgus kārtība	2000	<ul style="list-style-type: none"> pamattiesību aizsardzība Federālajā Konstitucionālajā tiesā ES lietās tikai saskaņā ar Solange II spriedumā izstrādāto formulu <ul style="list-style-type: none"> slēpta korekcija tiesas spriedumam Māstrihtas lietā, apgalvojot kontinuitāti; jēdziens "sadarbības attiecības" vairs netiek lietots! tiesu pieteikumu un konstitucionālo sūdzību pamatojumam tiek izvirzītas stingras prasības <ul style="list-style-type: none"> tiek prasīta salīdzināšana pamattiesību aizsardzībā nacionālā un Savienības līmenī pēc parauga Solange II spriedumā; jākonstatē, ka obligātā un pienācīga aizsardzība Eiropas Savienībā kopumā vairs nav nodrošināta 	BVerfGE 102, 147 HV, 93
Eiropas apcietināšanas orderis	2005	<ul style="list-style-type: none"> Vācijas likumdevējam, ieviešot ietvarlēmumu par Eiropas apcietināšanas orderi, ir jāievēro samērīgums, ierobežojot pamattiesības netikt izdotam (Pamatlikuma 16. pants); likumdevējam ieviešanas rīcības brīvība, kuru Savienības tiesības piešķir dalībvalstīm, ir jāizmanto pamattiesību saudzējošā veidā 	BVerfGE 113, 273
Francijas Konstitucionālā padome (<i>Conseil constitutionnel</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Māstrihta I (92-308 DC)	1992	<ul style="list-style-type: none"> <i>Nacionālās suverenitātes princips</i> (Konstitūcijas preambula kopsakarā ar 1789. gada Cilvēktiesību un pilsoņtiesību deklarācijas 3. pantu) neliedz piederību kādai pārnacionālai organizācijai; taču pienākumi, kuri skar "conditions essentielles d'exercice de la souveraineté nationale", prasa iepriekšēju konstitūcijas grozīšanu¹⁴ <ul style="list-style-type: none"> šāds pienākums monetārās savienības und kopienas vīzu politikas gadījumā; salīdz. tagad Konstitūcijas. 88-2 pants Eiropas Savienības pilsoņu pašvaldību vēlēšanu tiesības ir nesavienojamas ar Konstitūcijas 3. panta ceturto daļu, jo ietekmē Senāta vēlēšanas.¹⁵ <ul style="list-style-type: none"> tāpēc, ka attiecīgās tautas pārstāvniecība veido orgānu, kas vēl netieši ievēlētu Senātu un Senāts piedalās nacionālās suverenitātes īstenošanā (3. panta pirmā daļa); salīdz. tagad Konstitūcijas. 88-3.pants (Eiropas Savienības pilsoņi tiek izslēgti tikai no piedalīšanās Senāta vēlēšanas) Savienības pilsoņu vēlēšanu tiesības Francijā, ievēlot Eiropas Parlamentu, ir neapstrīdamas <ul style="list-style-type: none"> 3. panta ceturta daļa šajā gadījumā nav būtiska, jo Eiropas Parlaments atrodas ārpus Francijas Republikas valsts struktūras pietiekamu pamattiesību aizsardzību Savienībā nodrošina ESL F. panta otrā daļa (tagad – 6. panta otrā daļa) 	Recueil, 55 ¹⁶
Māstrihta II (92-312 DC)	1992	<ul style="list-style-type: none"> Māstrihtas līgums ir atbilstošs (grozītai) konstitūciju nekādu materiāltiesisku robežu konstitūcijas grozīšanai, izņemot Konstitūcijas 89. panta ceturto daļu (republikas valdīšanas forma) procesā pēc Konstitūcijas 54. panta netiek pārbaudītas konstitūcijas grozīšanas robežas 	Recueil, 76 ¹⁷
Māstrihta III (92-313 DC)	1992	<ul style="list-style-type: none"> nekāda normu kontrole pār likumiem, kas pieņemti tautas nobalsošanā 	Recueil, 94 ¹⁸

¹⁴ sal. Francijas Konstitūcijas 54. pantu

¹⁵ asāk Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa (BVerfGE 83, 37) attiecībā uz Pamatlikuma 20. panta otrās daļas 1. teikumu: „Tauta“ ir tikai valsts tauta [attiecīgai valstij piederīgie], tāpēc tīras ārzemnieku tiesības vēlē pašvaldību nav pieļaujamas; taču tagad skat. jauno regulējumu Pamatlikuma 28. panta pirmās daļas 3. teikumā

¹⁶ publicēts arī www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1992/92308dc.htm

¹⁷ publicēts arī www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1992/92312dc.htm

Amsterdamas līgums (97-394 DC)	1997	<ul style="list-style-type: none"> kompetenču pārņemšana vīzu, migrācijas un patvēruma jautājumos skar "conditions essentielles d'exercice de la souveraineté nationale" - tādēļ Amsterdamas līguma ratifikācija prasa grozījumus konstitūcijā 	Recueil, 344 ¹⁹
Economie numérique (2004-496 DC)	2004	<ul style="list-style-type: none"> EK direktīvu ieviešana saskaņā ar Konstitūcijas 88-1 pantu ir atļauta; izņēmumiem jābūt skaidri noteiktiem Konstitūcijā bez šādas skaidras atrunas Konstitūcijā kompetenču ievērošanas un pamattiesību aizsardzības kontrole ar EK direktīvām ir tikai Kopienas jurisdikcijas uzdevums 	(Internet) ²⁰
Dānijas Augstākā tiesa (<i>Højesteret</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Māstrihtas spriedums (I 361/1997)	1998	<ul style="list-style-type: none"> Māstrihtas līguma ratifikācija atbilst konstitūcijai sekundārie tiesību akti netiek piemēroti valsts iekšienē, ja tos izdodot ir pārkāpta EK kompetence kompetence pārbaudīt un nepiemērot ir visām Dānijas tiesām 	EuGRZ 1999, 49 ²¹
Austrijas Konstitucionālā tiesa (<i>Verfassungsgerichtshof</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Bundesvergabeamt (B2300/95)	1995	<ul style="list-style-type: none"> EKT kā likumīgais tiesnesis Federālā konstitucionālā likuma 83. panta otrās daļas izpratnē 	Slg. 14390 HV, 273 ²²
Atestāts par vispārējo vidējo izglītību (<i>Hochschulreife</i>) (B877/96)	1997	<ul style="list-style-type: none"> Kopienas tiesību piemērošanas prioritāte tas jāievēro arī Konstitucionālajai tiesai 	Slg. 14886
Latvijas Republikas Satversmes tiesa			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Rīga Free Port territory planning (2007-11-03)	2008	<ul style="list-style-type: none"> so far there are no decisions specifically concerning the problems of the membership in the European Union note, however, that in a decision from January 17, 2008, the Satversmes tiesa has underlined that, with the ratification of the Accession Treaty, <i>EU law</i> has become an <i>inherent part of Latvian law</i>²³ 	internet ²⁴
Polijas Konstitucionālais tribunāls (<i>Trybunał Konstytucyjny</i>)²⁵			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Eiropas apcietināšanas orderis (P 1/05)	2005	<ul style="list-style-type: none"> Polijas pilsoņa izdošana pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi ir konstitūcijai neatbilstoša nepieciešamība pēc attiecīgiem konstitūcijas grozījumiem arī likumi, kas ievēš ES tiesības, pakļauti konstitucionālajai kontrolei 	OTK ZU 2005, A, Nr. 4, Pos. 42 ²⁶

¹⁸ publicēts arī www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1992/92313dc.htm

¹⁹ publicēts arī www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1997/97394dc.htm

²⁰ publicēts arī www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2004/2004496/index.htm

²¹ tulkojums vācu valodā; oriģinālu skat. www.eu-oplysningen.dk/dokumenter/traktat/amsterdam/bilag/grundlov

²² publicēts arī <http://www.ris.bka.gv.at/vfgh>

²³ See no. 24.2 ("...Eiropas Savienības tiesības ir kļūvušas par neatņemamu Latvijas tiesību sastāvdaļu"). This understanding reflects the strictly monistic perspective of Latvian constitutional law. Note that in most member states, following a dualistic approach, EU law is understood and applied as a separate law, coming from outside the national legal order.

²⁴ www.satv.ties.gov.lv/upload/2007-11-03_ostas%20lieta.htm.

²⁵ pēc **Piotr Czarny** izvēles un ieteikumiem

²⁶ tulkojumu vācu un angļu valodā skat. www.trybunal.gov.pl/eng/summaries/wstep_gb.htm

<p>ES pievienošanās līgums (K18/04)</p>	<p>2005</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polijas konstitūcijas augstākais juridiskais spēks pār Eiropas Kopienu tiesībām • Konstitūcijas iztulkošana pēc iespējas tuvāk Eiropas Kopienu tiesību mērķim un jēgai • neatrisināmu kolīziju starp Konstitūciju un EK tiesībām gadījumā valsts patur tiesības pieņemt lēmumu (Konstitūcijas izmaiņas vai izstāšanās no ES) • ES nav pārnacionāla, bet gan īpaša starptautiska organizācija • sekundāriem tiesību aktiem, kas pārsniedz kompetenci, nav augstāks juridiskais spēks nekā valsts nacionālai likumdošanai; dalībvalstu orgāni patur tiesības pieņemt gala lēmumu • ES pilsoņu pašvaldību vēlēšanu tiesības atbilst Konstitūciju 	<p>OTK ZU 2005, A, Nr. 7, Pos. 81²⁷</p>
<p>Igaunijas Republikas Valsts tiesa (<i>Riigikohus</i>)²⁸</p>			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
<p>Vēlēšanu apvienības II (Plenārsēdes lēmums) (3-4-1-1-05)</p> <p>tiesneses LAFFRANQUE un citu tiesnešu atsevišķās domas</p>	<p>2005</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ES tiesību piemērošanas pārkums <ul style="list-style-type: none"> - Igaunijas tiesību normai, kolidējot ar ES tiesībām, nacionālā tiesību norma netiek piemērota tikai atsevišķos gadījumos, bet tas nepadara šo normu par spēkā neesošu - likumdevēja kompetencē ir izlemt savādāk un radīt tiesisku pamatu, lai paziņotu par normas spēkā neesamību - šim mērķim ne Igaunijas Pamatlikums, ne ES tiesības neparedz speciālu procesu Igaunijas Valsts tiesā (<i>Riigikohus</i>) • Tiesību kancleram (<i>õiguskantsleril</i>) nav pilnvaras abstraktās normu kontroles procesā pārbaudīt, vai Igaunijas tiesības atbilst ES tiesībām • skatīt arī <i>TIESNESES LAFFRANQUE atsevišķās domas</i>: Igaunijas Valsts tiesai būtu saturiski jāpārbauda Igaunijas tiesību atbilstība ES tiesībām un attiecīgajā gadījumā jāiesniedz pieteikums EKT prejudiciāla nolēmuma saņemšanai <ul style="list-style-type: none"> - jo 2003. gadā Igaunijas Pamatlikumā tika izdarīti grozījumi, kas pilnvaro Tiesību kancleru pilnvaro (šeit:) partiju likuma atbilstību konstitūcijai. 	<p>(Riigi Teataja III 2005, 13, 128)²⁹</p>

²⁷ tulkojumu vācu un angļu valodā skat. www.trybunal.gov.pl/eng/summaries/wstep_gb.htm

²⁸ pēc *Julia Laffranque* izvēlēs un ieteikumiem

²⁹ tulkojumu angļu valodā skat. www.nc.ee/?id=391

<p>Elections coalitions II (Riigikohus en banc)</p> <p>dissenting opinion LAFFRANQUE AND OTHERS</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Primacy [supremacy] of application of European Union Law • no competence of the Chancellor of Justice to request that the Riigikohus declare an act unconstitutional for violation of European Union law <ul style="list-style-type: none"> - "49. ... Neither the Chancellor of Justice Act nor the Constitutional Review Court Procedure Act give the Chancellor of Justice the competence to request that the Supreme Court declare an Act unconstitutional on the ground that it is in conflict with the European Union law. There are different possibilities for bringing national law in conformity with the European Union law, and neither the Constitution nor the European Union law provide for the existence of constitutional review proceedings for this purpose. The European Union law has indeed supremacy over Estonian law, but taking into account the case-law of the European Court of Justice, this means the supremacy upon application. The supremacy of application means that the national act which is in conflict with the European Union law should be set aside in a concrete dispute ... Pursuant to Article 226 of the Treaty establishing the European Community, the Commission, if it considers that a Member State has failed to fulfil an obligation under this Treaty, including not bringing national law into conformity with the European Union law, may bring the matter before the Court of Justice. This does not mean that such abstract review procedure over national law should exist on the national level. ..." - "50. The legislator is competent to decide whether it wants to regulate the procedure for declaring invalid Estonian legislation which is in conflict with the European Union law, just as the legislator is free to choose whether it will or will not give the Chancellor of Justice the right to review the conformity of national legislation with the European Union law." • see also <i>dissenting opinion of the JUDGE LAFFRANQUE</i>: The Chancellor of Justice essentially contested the conformity of the Political Parties Act to the Constitution, the substance of which had been renewed by the Amendment Act, and the Riigikohus en banc should have answered this question in the framework of constitutional review, using the help of EU law for interpretation purposes and even asking the ECJ for a preliminary ruling, if necessary. 	
<p>Valimisliidud II asi</p> <p>eriarvamus LAFFRANQUE U.A.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • EL õiguse kohaldamise ülimuslikkus; õiguskantsleril puudub pädevus alгатada Eesti õiguse EL õigusele vastavuse kontroll, samuti ei tähenda EL õigusega vastuolu sellise Eesti õiguse automaatset kehtetuks tunnistamist. See on seadusandja otsustada, kas ta soovib õiguskantsleri pädevust ja põhiseaduslikkuse järelevalvet vastavalt laiendada. • Vt ka <i>RIIGIKOHTUNIK LAFFRANQUE'i eriarvamus</i>, kus leiti, et Riigikohus oleks pidanud kontrollima Eesti õiguse vastavust Põhiseaduse täiendamise seadusega muudetud Põhiseadusele ja EL õiguse tõlgendamiseks vajadusel küsima eelotsust Euroopa Kohtult. 	
<p>Monetärās savienības atzinums (Konstitucionālo lietu kamera) (3-4-1-3-06)</p> <p>tiesnešu <i>KERGANDBERG</i> un <i>KÕVE</i> atsevišķās domas</p>	<p>2006</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ES tiesību augstāks juridiskais spēks arī pār Igaunijas Pamatlikumu • Likuma par Konstitūcijas papildināšanu iztulkošana pēc iespējas tuvāk EK tiesību mērķim un jēgai • Igaunijas Pamatlikums pieļauj pievienošanos Monetārai savienībai; izmaiņas Igaunijas Bankas kompetencē • skatīt <i>TIESNEŠU KERGANDBERG un KÕVE atsevišķās domas</i>, kuri izsaka kritiku par to, ka Igaunijas Valsts tiesa neizsaka viedokli par robežām ES tiesību pārākumā pār Igaunijas tiesībām, kā arī neinterpretē Konstitūcijas pamatprincipus, kuri ir noteikti Likuma par Konstitūcijas papildināšanu 1. paragrāfa. Pēc tiesneša <i>KÕVE</i> domām, Eiropas Savienības tiesību pārākuma princips tiek "pārvērtēts". 	<p>(Riigi Teataja III 2006, 19, 176)³⁰</p>

³⁰ tulkojumu angļu valodā skat. www.nc.ee/?id=663

<p>Opinion on Monetary Union (Constitutional Review Chamber)</p> <p>dissenting opinions KERGANDBERG and KÖVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Primacy [supremacy] of European Union Law over Estonian Constitution <ul style="list-style-type: none"> - "14. ... Thus, the Constitution ... must be read together with the Constitution of the Republic of Estonia Amendment Act, applying only the part of the Constitution that is not amended by the CAA. ... 16. ... only that part of the Constitution is applicable, which is in conformity with the European Union law or which regulates the relationships that are not regulated by the European Union law. The effect of those provisions of the Constitution that are not compatible with the European Union law and thus inapplicable, is suspended. This means that within the spheres, which are within the exclusive competence of the European Union or where there is a shared competence with the European Union, the European Union law shall apply in the case of a conflict between Estonian legislation, including the Constitution, with the European Union law." • (Union-friendly) interpretation of the Constitution Amendment Act • Estonian Constitution allows to participate at the Monetary Union; competences of the Bank of Estonia will change <ul style="list-style-type: none"> - "18. ... Thus, after the Republic of Estonia has become a full member of the economic and monetary union, the situation will be created where the Eesti Pank may issue euro banknotes with the authorisation of the European Central Bank and euro coins in the volume prescribed by the European Central Bank, whereas the euro shall be the sole legal tender on the territory of the Republic of Estonia. ... the requirements of Article 109 of the Treaty Establishing the European Union are fulfilled, too, as the Constitution of the Republic of Estonia Amendment Act allows to read the Constitution in conformity with the European Union law." • See also the <i>dissenting opinions of the JUSTICES KERGANDBERG and KÖVE</i> who criticise that the Riigikohus did not specify the limits of the primacy of EU law over the Estonian Constitution and did not interpret the fundamental principles of the Constitution which are stated in the protective clause (§ 1) of the Constitution Amendment Act. JUSTICE KÖVE is of the opinion that the principle of primacy of EU law has been "overestimated". 	
<p>seisukoht euroga ühinemise küsimuses</p> <p>eriarvamused KERGANDBERG, KÖVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EL (!) õiguse ülimuslikkus ka Eesti põhiseaduse suhtes • Eesti Vabariigi põhiseadust tuleb lugeda koos Eesti Vabariigi põhiseaduse täiendamise seadusega, kohaldades põhiseadusest üksnes seda osa, mida põhiseaduse täiendamise seadus ei muuda, mis ei ole põhiseaduse täiendustega vastuolus. • Põhiseaduse täiendamise seaduse § 2 järgi kohaldatakse põhiseadust, arvestades liitumislepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi. Põhiseaduse täiendamise seaduse eelnõu vastuvõtmise tulemusena muutus Euroopa Liidu õigus üheks põhiseaduse tõlgendamise ja rakendamise aluseks. • Sisuliselt tähendab see põhiseaduse olulist ja läbivat muutmist osas, milles see ei vasta Euroopa Liidu õigusele. Selgitamaks välja, missugune osa põhiseadusest on kohaldatav, tuleb seda tõlgendada koosmõjus Eesti jaoks liitumislepingu kaudu siduvaks muutunud Euroopa Liidu õigusega. Kohaldada saab seejuures üksnes seda osa põhiseadusest, mis on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas või reguleerib suhteid, mida Euroopa Liidu õigus ei reguleeri. Põhiseaduse nende sätete toime, mis pole Euroopa Liidu õigusega kooskõlas ja mida seepärast kohaldada ei saa, aga peatub. Teisisõnu tähendab see seda, et Euroopa Liidu ainupädevuses või Euroopa Liiduga jagatud pädevuses olevates valdkondades kohaldatakse Eesti seaduste, sealhulgas põhiseaduse vastuolu korral Euroopa Liidu õigusega Euroopa Liidu õigust. • Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi arvates ei ole Eesti Pangal majandus- ja rahaliidu täieõiguslikuks liikmeks olemise tingimustes Eesti raha emiteerimise ainuõigust ega Eesti krooni emiteerimise õigust. • Vt ka <i>riigikohtunike KERGANDBERGI ja KÖVE eriarvamused</i>, kes leidsid, et Riigikohus ei andnud EL õiguse ülimuslikkuse piire, selgitanud lahti PS aluspõhimõtete olemust ja läks ülimuslikkuse põhimõtte käsitlemisega. olleegium on Euroopa Liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõtet Eesti õiguskorra suhtes "üle hinnanud" (KÖVE) 	

Izdales *materiāli* ir pieejami lejupielādēšanai speciālā šim simpozijam izveidotā mājas lapā (www.lanet.lv/~tschmit1, zem "Veranstaltungen"). Tur Jūs atradīsiet *saites* uz citiem avotiem internetā, īpaši tiesīzbiznātniskiem rakstiem un svarīgākajiem simpozijā prezentētajiem spriedumiem. Simpozija organizētājs katrā laikā ir gatavs atbildēt uz Jūs interesējošiem jautājumiem (E-mail: tschmit1@gwdg.de).